

Koester het amateurisme

DOOR RESIE HOEIJMAKERS

Sportverenigingen hebben een imago-probleem. Niet vanwege dalende ledenaantallen of een tekort aan vrijwilligers, maar vanwege één woord: amateurisme. Zodra het daarover gaat, klinkt al snel de suggestie van middelmatigheid, gebrek aan kwaliteit of bestuurlijke naïviteit. Alsof iets pas

waardevol wordt zodra er een professioneel label op geplakt kan worden.

Dat wringt. Juist in een tijd waarin organisaties zoeken naar betrokkenheid, gemeenschap en zingeving, beschikken sportverenigingen over iets waar veel bedrijven en publieke organisaties jaloers op mogen zijn: mensen die zich vrijwillig inzetten voor een gezamenlijk ideaal.

Vanaf mijn zevende ben ik actief binnen sportverenigingen. Eerst als lid, later als bestuurder en de afgelopen jaren als onderzoeker en promovendus. Ik onderzocht hoe sportverenigingen bloeien, overeind blijven en betekenis houden in een samenleving die steeds individualistischer wordt ingericht. Hoe meer ik sportverenigingen bestudeerde, hoe groter mijn bewondering werd.

Dat beseftte ik extra sterk tijdens een radio-interview over mijn nieuwe rol als voorzitter van TV Rapiditas

in Nijmegen. Op een vroege zondagochtend kreeg ik de vraag of ik niet was geschrokken van 'het amateurisme binnen sportverenigingen'. Mijn spontane reactie verraste mezelf: ik hield een vurig pleidooi vóór dat amateurisme.

Want wat is amateurisme eigenlijk? Volgens de Van Dale: 'de beoefening van iets uit liefhebberij'. En precies daar zit de kracht van sportverenigingen. Mensen zijn er niet omdat ze betaald krijgen, maar omdat ze zich verbonden voelen met een club, een gemeenschap en met elkaar.

Dat maakt sportverenigingen fundamenteel anders dan veel andere organisaties. De waarde zit niet alleen in het sporten zelf, maar vooral in de relaties die rondom die sport ontstaan. In het samen bardienst draaien, jeugdteams begeleiden, lijnen trekken of simpelweg elkaar ontmoeten op zaterdagochtend. De sociale betekenis van de vereniging is geen bijproduct; het is het fundament onder haar vitaliteit.

Tegelijkertijd kent het romantiseren van amateurisme ook een gevaar. Sportverenigingen staan onder druk. Ze worden groter, complexer en krijgen te maken met steeds hogere verwachtingen rondom inclusie, (sociale) veiligheid, financiën en maatschappelijke impact. Daarom is professionalisering op zichzelf geen probleem. Integendeel. Verenigingsondersteuning

vanuit gemeenten of bonden, verenigingsmanagers in dienst van de vereniging en andere betaalde professionals kunnen van enorme waarde zijn.

Maar professionalisering mag niet betekenen dat sportverenigingen gaan functioneren alsof het bedrijven zijn. Dat risico zie ik steeds vaker. Processen worden belangrijker dan relaties. Efficiëntie belangrijker dan betrokkenheid. Inkomsten en sportieve prestaties belangrijker dan betekenis.

De vraag is dus niet óf sportverenigingen moeten professionaliseren, maar waarin. Professionalisering zou niet moeten draaien om het kopiëren van bedrijfsmodellen, maar om het versterken van datgene wat verenigingen uniek maakt: hun vermogen om mensen vrijwillig te verbinden en te activeren rondom gedeelde betekenis.

Misschien moeten bestuurders en beleidsmakers daarom stoppen met het bestrijden van amateurisme en beginnen met het beschermen ervan. Want juist dat 'amateurisme' is misschien wel het krachtigste wat de sport te bieden heeft. ●

Dr. Resie Hoeijmakers is onderzoeker bij het Mulier Instituut en universitair docent aan de Universiteit Utrecht. In december 2025 is zij gepromoveerd op hoe sportverenigingen bloeien en voortbestaan.